

Glasul Satelor

Bucuresti
Directoratul Palatului
Cultural

Gazeta Partidului Tărănesc

ABONAMENT: An 50 Lei; pe jum. an 26 Lei; pe cel lun. 10 Lei; pe o lună 5 Lei. Pentru America și dotari pe un an. :-

APARE IN FIECARE DUMINECĂ, SUB INGRIJIREA UNUI COMITET.

Editor și redactor responsabil: Dr. VICTOR HOTĂRAN. :- REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: :- Arad, Bulevardul Carol Numărul 37. :-

† Dr. Vasile Lucaciu.

S'a stins la Satu-mare, doborât de ani și de boală, după o viață din cele mai rodnice și mai frământate, părintele Vasile Lucaciu, una din figurile noastre cele mai strălucite din cea din urmă jumătate de veac.

Având o cultură întinsă formată în Apus și având un frumos talent oratoric (de vorbire), părintele Lucaciu a pus aceste daruri în slujba ideii naționale. El a făcut parte din marea generație de luptători care a ținut trează conștiința națională printre noi, și lupta noastră de împotrivire față de ostenețile de maghiarizare silnică a găsit în el unul din cei mai curajoși luptători.

Conștient de biruința desăvârșită a cauzei pe care o apăra, el și-a propovăduit crezul în mijlocul tuturor loviturilor care n-au întârziat să se abată asupra-i. Dar nici prigonirile, nici pedepsele, nici închisorile nu l-au abătut de la drumul lui. A figurat ca acuzat în procesul „Memorandumului” (jalba Românilor din aceste ținuturi către fostul Domnitor) care produsese la noi afâta vâlvă, și a fost osândit alături de tovarășii lui de luptă.

În momentele cele mai grele ale luptei noastre, când politica soviniștă maghiară

se silca să înăbușe conștiința noastră națională, părintele Lucaciu a fost unul din aceia cari își ținau privirea mereu atârșită peste Carpați.

Iar după izbucnirea marelui războiu, „leul de la Șisești” a trecut în vechiul Regat și a luat parte activă la campania pentru intrarea în războiu.

În vremea războiului, părintele Lucaciu

a trecut în America, iar de aci în Italia; la Roma, unde a făcut o întinsă propagandă pentru cauza românească.

Astăzi, părintele Lucaciu moare pe pământul Ardealului în sfârșit desrobite. Mai fericit decât alții, el a mai apucat să vadă înlăuntrul idealul pentru care a luptat o viață întreagă.

Odihniască în pace!

Lupta pentru a doborî un steag.

— Năimiții. —

Născut din nevoia de multă vreme simțită, că țărănimia să aibe reprezentanții ei firești în conducerea țării, organul ei de luptă pentru drepturi și pământ, Partidul țărănesc a chemat sub steagul său și pe muncitorii din orașe, pe orice soiuri de muncitori cu brațul și cu creierul. Partidul țărănesc a trecut de la simpla reprezentanță a unei clase sociale și se ridică la concepțiunea (învățătură) unei democrații rurale (sătești, țărănești) al cărei instrument de înlăptuire este astăzi.

Nu e dar mirare, că țărănimia a deschis foc aprig împotriva claselor suprapuse și că a pornit la asalt puternic contra lor; după cum nu e de mirare că acestea — conduse de vechi politicieni — au fugit

de lupta fățișă și au atacat *pela spate* cu săgețile otrăvite.

E însă altceva de mirat: o faptă, că în taberile contrare se găsește atâția luptători al căror loc nu este acolo, dar cari totuși luptă *pentru a doborî un steag*, pe care mai ales ar trebui să-l apere, el fiind al lor.

Din acest punct de vedere cercetând poziția (locul) Partidului țărănesc față de celelalte partide, găsim un fenomen (dueră surprinzător) ciudat în politica acestei țări: apropierea ori vrăsmășia între Partidul țărănesc și celelalte partide, — socotite în alcătuirea lor majoritară, — nu pornește nici din programe opuse

Henry de Regnier.

Sfârșit de luptă

*Coborâ umbra serii pe câmpul înroșit
De sânge și de lupte; se-asternă o umbră pală
Mai deasă, tot mai deasă și-o pace triumfală
Încălcă pământul ce doarme copleșit.*

*În zare lanul urlă din când în când și-acum
Descerește grosul luptei în neagra depărtare
Ce tristă mai e seara ce se destramă în zare
Pe câmpul plin de sânge, de gemete și fum.*

*Din când în când un strigăt înfiorat răsună
Căle un rănit încearcă să se ridice- ușor
Dar trupul lui recade și-un chin necrutător
Doborâ toată vlagă și forța lui străbună.*

*Sfioasă printre norii cu creste dantelate
Trimițe luna blondă o rază pe pământ
Și raza asta pare asemeni unui cânt
Ce se înalță lajnic spre zări îndoliate...*

*Coborâ umbra nopții pe câmpul părășit
Pe care dorm de-apururi un somn nelulburat
Soldații noștri aprigi ce țara-au desrobite
Cu inimă vitează, cu braț înflăcărat.*

Trad. de G.

Crâșma necurată.

— Povestire. —

(Urmare).

Scurtă vreme după aceea cântară cocosii. O liniște de mormânt se împrăstie în tot cuprinsul casei. Era o tăcere fioroasă, străină par'că de lumea noastră obișnuită, pe care întunerecul des o mărea, o făcea să apese ca o piatră de moară pe sufletul lui Haim Hascal și al neveste-sei. Venea așa ca un tuiț prelung, puștiu, întrerupt doar de răsufările lor înădușite și fricoase. N'au îndrăznit să spună o vorbă, nu s'au mișcat de loc; — mai d'asupra ziuă au adormit. Dimineața li-se paru un vis ceeace auzise și simțise în timpul nopții. Se părea că sunt lucruri trăite altădată, de pe care vremea ștersese pecetia realității (faptei adevărate). Dar văzând desordinea din casă și căutând cu deamănuntul, găsiră urme de capră în cenușa de pe vatră; au înțeles că nu e lucru curăț la mijloc, că trebuie să fie ceva, dar n'au șoptit o vorbă nimănui despre întâmplarea aceea.

A doua seară, capra n'avu chef să se mai coboare, ci își făcea mendrele pr'n pod unde era gălăgie (sgomot) de-aj fi crezut că se dărmă casa, așa se scutura din căpriori. Haim Hascal și cu Rifea ascultau în tăcere, se uitau cu spaimă spre gura ogeagului (cos), iar apoi vorbeau de alte cele, dar de sgomot nu. Au suferit ei mult,

mai pe urmă s'au deprins cu necazul acela, erau oameni săraci și omul sărac se deprinde cu orice fel de nevoie.

Acuma regulat la o săptămână la două, capra îi vizita, își făcea tabietul (deprinderea) frământându-i nitelus, iar către miezul nopții își lua tălpășta plecând pe unde a venit, numai dimineața îi găseau urmele în cenușa de pe vatră și-o blestemăție în casă de-ți puneai mâinele în cap.

Așa au fost pedepsiți să-și petreacă o parte din iarnă.

Câteodată Rifea, aduna femeii din sat la vremea de scărmanat lână, ori de frunțt penec. Atunci nu se auzea nici o mișcare prin pod; cum plecau însă femeile străine, imediat (îndată) se însufletea totul, — par'că aveau viață și cuele bătute în pereți. Și toată zarva asta până la cântatul cocosilor.

Într'o noapte, prin Februarie, Haim Hascal auzi cjeocănțuri la fereastră. În casă era întuneric. Rifea dormea. „Cine să fie?” se întreba el și ridicându-se din plapumă se uită spre fereastră. Deosebi un cap de cal. Se dadu jos din pat și apropiindu-se de geam (fereastră), văzu calul său cel alb cu pana căpăstrului spânzurând. „S'a deslegat calul dela iesle, se gândi Haim, mă duc să-l bag în grajd!” Și ieși afară să prindă calul, așa cum se găsea, în cămașă, atâta, doar puse un antereu pe umeri și luă niște papuci în picioare.

Când să pună mâna pe cal, calul rânchează ușor și se depărtă țărând după dânsul pana că-

(contrare), nici din reprezentanțe deosebite de interese ori de clase sociale. Apropierea ori vrăștășia pleacă dela anumite personalități ori grupe în fruntea acelor partide, ale căror simțăminte ori resentimente (dușmănie), ale căror „vederi” ori interese se transmit (propagă, sădese) ori se impun (poruncește) partidului, iar acesta și le însușește pe de-a întregul.

Faptul e ușor de observat (băgat în seamă).

Ca structură de partid, aceiași oameni cari formează în întregime Partidul țărănesc, aceiași fii de țărani, aceleasi elemente rurale, ori de curând plecate dela sate, aceleasi suflete democratice prin convingeri și mai ales, prin origină, cari formează Partidul țărănesc, același spân de elemente intră într-o măsură mai mică și în compoziția altor partide.

Dacă Partidul țărănesc ca instrument de luptă al țărănișmului, al democratismului rural muncitoresc, este de natură să atragă în mod firesc elemente cu același suflet, cu aceeași origină din alte partide, rotuș programul acestui partid, doctrina (învățătura) politico-socială ce și-a dat, poate să nu fie de toți aceștia admisă (primită), poate fi găsită de unii inaplicabilă (de neînfăptuit), de alții prea înaintată. Principii ori doctrine (învățături) politice, trebuind să îmbrățișeze interese sociale generale, urmează să stea de-asupra interesului individual (personal), ori chiar de clasă.

Destul de firesc dar că elemente „țărăniște” din alte partide, să refuze (respingă) țărănișmul Partidului țărănesc, al cărui program ori doctrina (învățătură), ar sosi-o inaplicabilă (cu neputință de a fi înfăptuită).

Din nefericire și din acest punct de vedere politica celorlalte partide față de Partidul țărănesc este mai ciudată, dar comică (școlă), de-aia e-ori tragi-comică (de plâns-ris). Nu pentru că au vederi deosebite, nu pentru că nu admit (primesc) țărănișmul Partidului țărănesc, stă în tabere opuse (contrare) mulțimea de elemente, nu pentru că asta aruncă cu noroi într-un steag ce făcea mărșă în vânt... și pentru ei.

Nu pentru că lor înși-le nu le convine (place) programul ori idealul unei democrații rurale (țărăniște) se năpustesc cu furie de renegați asupra Partidului țărănesc dar pentru că țărănișmul nu convine (place) celor ce conduc acele partide, nu place

dilor Brătianu și tuturor celor, pe cari în mod firesc îi reprezintă (înfățișează) ei, nu place oligarhiei capitaliste din această țară, nu place d. Argentoianu și altora de aceeași tagmă și nu place dlui N. Iorga pentru că la țărăniști, ar întâlni pe d. Stere ori pe d. Mehedintzi.

Pe când Partidul țărănesc reprezintă (înfățișează) o clasă atât de numeroasă că aproape alcătuiește însăși țara, pe când conducătorii acestui partid sunt reprezentanții firești ai aceleiași clase, prin nimic deosebită de restul partidului, dimpotrivă e în Partidul liberal ori al Poporului. Aici pe lângă unele elemente țărăniște rătăcite, conducătorii sunt reprezentanți firești

ai altor clase sociale; ai claselor suprapuse și mai ales ai capitalismului sub toate formele.

Se știe, că trupa merge acolo unde comandantul ei o mână.

Cât e de trainică această legătură între conducători și trupă se va vedea lămurit în ziua când Partidul țărănesc va ieși triumfător din luptă.

Mercenarii (năimiții) de astăzi, luptători plătiți în slujba altora, cor bate umiliți atunci, ori poate îndrăsneti, la ușa casei lor și cor cinsti steagul, pe care-l dispretuiesc pentru un blid de linte.

IOAN MATASĂ.

Marele congres al Partidului țărănesc.

Noul program. — Plebiscitul poporului.

Al doilea congres general al Partidului țărănesc, sortit să aibe însemnătatea unei mari întâmplări politice, a avut loc la Iași, în bătrâna cetate a Moldovei, unde s'a savârșit atâtea lucruri mari din istoria neamului. Deși plănuit nu ca o demonstrație să țintească la prăbușirea regimului sînic de azi, congresul țărănesc a luat caracterul unei strălucite manifestații populare, caei din toate județele țării organizațiile țărăniște au trimis delegații de intelectuali și țărani.

Sala „Elisabeta”, unde s'a ținut congresul, a fost arhiplină, Ivirea în sală a dlor Mihalache, Stere, Bujor și Costachescu, a fost salutată cu urale însufletețe cari au ținut mai multe minute. Strigăte de „trăiască Mihalache, Lupu și Stere!” se repetă îndelung.

Intelectuali orașului Iași, alături de Partidul țărănesc, își arată bucuria lor, cu toată încrederea și cu tot sufletul lor însufletit.

Congreșiști vestesc, că măsurile de înfricare în toate județele n'au lipsit. Guvernul prin agenții săi sau ai siguranței, a căutat să zădărnicească congresul, împedecând pe țărani a pleca. Dar măsurile de înfricare au dat greș. Fiecare organizație și-a trimis delegații ei cari au sosit la vreme. Cine însă se poate împotrivi puternicului val de viață nouă pe care îl aduce, spre binele țării, Partidul țărănesc?

D. profesor universitar Paul Bujor, deschizând congresul, arată, în cuvinte pline de însufletețe că Partidul țărănesc, a ținut să aibă al doilea congres al său în Iași, în afară de alte cauze din acela, că jesenii au dat o mare parte din voturile lor, dlui Ion Mihalache (aplauze și ovăți). Iașul, care a avut întotdeauna aspiratii (dorinți) de înaltă cultură se simte azi înviorat de congresul țărănesc, care îi aduce însufletețirea unei lumi noi.

Descrie împrejurările în care s'a născut Partidul țărănesc, și spune că suferințele mulțimei care a luptat cu credință neclintită în isbandă unui ideal curat a dat naștere organizației fortelor

democratice, isvorite din adâncul maselor. Citește o parte dintr-o scrisoare a fie-iertatului Vlahuță în care se spune că iaful în vremea războiului a întrecut ori ce margini, și arată că Partidul țărănesc a împlinit o trebuință a vremii chemând la viață nouă puterile vii ale națiunii.

D. Pașă (este viu ovationat) spune că Basarabeni sunt aceia cari au adus o rază de lumină, o chezașie către o viață mai omenească, tuturor fraților obidiți de holerii în traul întunecat din vechea Românie. Ca cetățeni cari ne-am desrobii singuri de sub tirania cnutului rusesc, am crezut și credem că vom da curaj țărănimii din vechiul Regat să dobândească drepturile ei, slobozenile la libertăți. (aplauze).

Țărănimia din vechiul Regat a răspuns cu însufletețe și s'a alipit puterilor noastre. Ea n'a vrut să se lase globită și înșelată de holerii cari fluresc azi alte lanțuri ca s'o facă din nou roabă. Se unește cu țărănimia din Banat și Ardeal, și e hotărâtă să nu desarmeze până când nu va fi stăpână pe destinele (soarta) ei.

Iașul, cetatea marilor dureri și a marilor întâmplări istorice, nu se va lăsa adormit de minciunile politicianilor de azi. Iașul are datornia, înainte de ori care alt oraș, să-și aducă aminte că e chemat să pretuiască cel dintâi hotărârea basarabenilor, și să sprijine dorințele locuitorilor asupra din provincia (ținutul) de peste Prut.

Constată cu bucurie că cei mai mulți profesori universitari din Iași s'au alipit și luptă pentru biruința mișcării țărăniște. Preaslăvește unirea puterilor democratice cinstite și crede în isbanda luptei pe care o duce Partidul țărănesc.

D. Boduareșcu (Bucovina). — primit cu ovăți — spune că unirea sufletească a bucovinenilor cu păturilor muncitoare din vechiul Regat, este mai presus decât însuși actul Unirii, care a fost numai întâmplarea istorică, ci o arătare de tinere strâns la olaltă națională, mai prețioasă de cât toate opiniile către unitatea politică.

pășește. Haim Hascal începu să strige: „Na, cal, na!” și plecă pe urmele lui. Calul par'că înadins făcea; îl lasă să se apropie și apoi iar pornia mai departe. Haim Hascal se ținea după balanul său. Calul necheza, mai sta în loc câte puțin, îl ademnea (înșela) lasându-l să se apropie la doi pași, apoi pornia înainte; dar oiciodată nu se îndepărta prea mult.

Asa îl fură, pe nesimțite, puțin câte puțin, în starea în care se găsea, de-l duse până la marginea satului. Iidanul însă nu băgă de seamă, nu vedea, nu auzea deslusit, par'că se pusese o pânză de neliniste neguroasă pe sufletul său, o teamă curioasă și mai ales îl chinuia grija, că să nu-i fure cineva calul, ori să nu apuce dobitoacul peste câmpuri, să i-l sfășie lupii. Simțea în el tot mai mult nădejdea că are să-l prindă; par'că îl îmboldea cineva să meargă înainte, să pășească cu îndărățelie spre calul fugat; par'că îi sopteau glasuri asigurătoare, că acuzi are să pună mâna pe pana căpăstrului.

Frigul jernei nu-l simțea deloc; de asemenea nu-și putea da socoteală la ce depărtare se află de casă; era un fel de rătăcire a minții într-o mască înșelătoare. Își închipuia că se află la câțiva pași de poarta locuinței sale, că se află în preajma casei. Numai odată, par'că i se lumina înaintea ochilor; tresări și se uită cu groază în

mijlocul câmpurilor pustii, unde se văzu numai în camasa cu antereul în spate și în călămîntea aceea ușoară în picioare, pe frigul acela de pocneau pietrele. Dar curând pieri năluca aceea trecătoare, ce era ca o rază salvatoare pierdută într-un întunec grozav.

El nu mai văzu înaintea sa decât pe calul său înșel, cu care aducea marfa din târg și pe vreme bună și pe vreme rea. Aici îi părea că aleargă, aici îi părea că stă pe loc, nemiscat, că își așteaptă stăpânul; și atunci Haim Hascal se repezea din nou înainte cu pasul lui cel grabit, ademenit de privirile diabolice ale calului.

Începură să-i tucă urechile, așa par'că auzea lupii urlând; sunete cristaline de clopotei îi mângăiau auzul din când în când. Alteori i se părea că vede hoți tupilându-se să fure calul și atunci o nădejde nouă da putere picioarelor sale amorțite și pleca mai departe, cu înversurare, cu credința că acum va izbui să prindă dobitoacul.

Se uita la cal, se uita la ochii lui cari luceau ca doi cărbuni aprinși, parându-i așa de frumoși și par'că privirile acelea îi sopteau ceva tainic, îl chemau stăruitor înainte, mai departe, fără răgaz, prin văgăunile acelea pustii și depărtate de sat, în noaptea fierboasă de iarnă; iar el nu înțelegea nimic din toate acestea, numai o putere

neînvinșă de care nu-și dădea socoteală, îl purta ca pe un copil, de colo până colo.

Deodată începu să simtă o fierbânteață prin toate fibrele corpului său, așa ca o văjietură prelungă în urechi, svăcnituri puternice la tâmpile. Se miră și el ce să fie asta.

Apoi par'că se prefăcură toate; d'șparu goana după cal și locurile acelea necunoscute care îl atrăgeau spre ele fără voce; i se păru că s'a întors acasă, că se află înaintea prăvălii sale. Se făcea că-i vară. O căldură foarte mare îl supăra. — nădusise learcă. Calul se afla legat la ieslele afară sub un umbrar și se uita necontenit la dansul, rânchezând înăbușit, cerând ovăș.

Iar el zise Rîfcaii: — Nevastă dă ovăș la cal!

Apoi s'a sculat de pe prispa unde se găsea și a început să mângăie calul pe coapă și pe frunte. Era tare vesel! Haim Hascal, zâmbind mereu ca de amintiri plăcute. Deodată văzu ieșind din casă copilășii lui și cel mai mic alergă fuga și începu să se joace cu mânuțele sale prin barba roșie și încălțită a Iidanului; iar Haim Hascal i se strângea înima de bucurie și se cărșina cu foc copilășul.

(Sfârșitul în următoarea pagină.)

Stăruie asupra necinstirii legilor, cari se calcă totdeauna când e vorba de omul de jos. Fără deosebire de religie și naționalitate, populația din Bucovina se declară cu Statul-Român și cu Partidul țărănesc, dar nu mai poate răbda silnicia stăpânirii asupritoare a oligarhiei îmbogățite. Dela plăesii lui Stefan-cel Mare aduce salutul către noua putere politică a Partidului țărănesc și spune: „Cu Dumnezeu înainte!”.

D. N. Adam. (Banat) — ovaționat îndelung — spune că în primul Parlament al României-mari, Bănătenii au trimis 10 reprezentanți cu toată urgia administrației sălbatice, exercitată de vechile partide ale vechiului Regat.

E mulțumit că s'a împuzit turbureala tinutei Partidului național din Ardeal. Acest partid s'a unit azi cu asupritorii de veacuri ai țărănilor de dincoace de Carpați. Noi suntem una cu clasa țărănească și nu vom întrelăsa să luptăm pentru dreptate Partidul național, ajunge să tragă urmările greselilor lui.

(Va urma)

Spre altă orânduire socială.

Sărăcia crește din zi în zi în straturile largi muncitorești și consumătoare. Arbitrarul (care nu ascultă de nici o lege) și bunul plac domnesc și stăpânesc în totul. Sunetul drăcesc al metalului transformat în banul cu care se robose gloatele atrage tot mai mult pe cei ce i-se închină și dau robii.

Pe ruina muncitorului ce se istovește de lipsă, prin specula pânelor de care are nevoie și văduva săracă și orfanul fără sprijin, prin răpirea păinii sărmanului nevolnic, prin specula — această hoție modernă — a tot ce este de trebuință pentru ea mai modestă existență, se înmulțesc văzînd cu ochii milionarii.

Tot mai numeroasă se vede ceata acestor ființe fără inimă, fără suflet, fără răspundere și fără nici un rost (înțeles) pentru mulțimea mare ce muncеște și creiază bogățiile, plânge și suferă și pierе în cea mai grea sărăcie.

Răsar ea din pământ magazinele (dughianele mari) luxoase, în care se speucează fără nici o muncă *avutiile* creiate (câștigate) de robii fabricelor, din care se strâng averile în paguba Statului și a societății întregi.

Și contra acestor rușini nemai pomenite, contra speculei, cea mai plăentă ocupație a trântorilor moderni, care robeste și nimicеște mulțimea muncitoare și consumătoare, nu se ridică nici un glas. Nu se ia nici o măsură de control și de înfrînare, a acestei porniri bolnăvicioase și păgubitoare.

Pentru lumea ce suferă și îndură toate lipsurile din partea celor ce-i store zilnic rodul muncii, nici o măsură de ocrotire.

Această stare de nesuferit nu mai poate dăinui însă, fără a se duce la iritarea peste măsură a multărilor ce sufăr. Și vindecarea rănilor ce răngeră nu se poate face decât prin cooperare.

Și munca de curățire și dezinfectare a organismului social de vicietățile ce îi sug puterea trebuie începută și la orașe. Prin întovășirea celor ce sufăr pentru a se ajuta și susținea în mod împrumutat se va aduce îmbunătățirea stărei materiale și schimbarea feței societății. Și prin cooperare se poate lupta cu reușită pentru atingerea acestui scop.

Strigătul nostru de alarmă ce-l dăm pentru lumea muncitoare a orașelor (și a satelor „zicem și”). N. Red.), să fie îndemnul cu urmări laptă pentru întronarea unei alte orânduiri în societatea noastră.

Și credința nestrămutată ne este că îndemnul avea răsunet.

Tov.

I. Gjosanu-Mălinj.

Poporul și conducătorii.

E Duminică, ziua Domnului, ziua celor din casă și de pe lângă casă, car în toată vremea, o viață întreagă nu încetează a fi tot pe lângă casă, asemenea sârguincioaselor furnici în jurul furnicarului adăpostitor.

După o muncă încordată suntem doritori de o atmosferă liberă și mai recreatoare, de o atmosferă înfiorătoare pentru greutatea zilei de mămăie, căpura fiecare în parte are a le face front în tot cursul vieții. Toți, parcă zoriți și mânați de o putere tainică, de un glas tainic, — în ziua de Duminică — se împrăstie ca fluturii în câmpul cu flori, lăsându-mă singur singurel cu gândurile mele.

În aceasta stare copleșit de gânduri și singurătate, fără voce imj vine a crede, că parcă și soarta a pus pe bietul învățător pe picior de războiu cu singurătatea. Deși el neconștient face în scop pe neobositul cărmăciu al gondolei plutitoare, spre limanul fericirii acestei vieți trecătoare, printre tulburile și turmentatele valuri inere și vieții, învățătorul cu tragere de inimă nic singurătatea acestor clipe de odihnă din dragălea și îngândurarea de soarta acestui neam, nu e lăsat, ca tot sufletul creștinesc de sub soare a se recrea ori înfiora. Din zi în noapte el e pururea îngrijorat de viitorul ce așteaptă acest neam, continuând cu nepăsarea de până acum a fiilor și a multora dintre conducătorii țării și neamului: preoți și învățători. Copleșit de îngrijorarea aceasta strig cu apostolul aruncat în mare: „Doamne ajută-ne, căci pierim!”

Dacă pentru cineva și cândva a fost nimerită zisa apostolului neamurilor: „să răscumpărăm vremea, căci zilele rele sunt!” cutez a susține, că pentru nimeni și nici când această zicală n'a fost mai potrivită ca pentru noi, Români, ca neam și țară. Drept aceea cei ce au urechi de auzit să audă! Pentru că deși la neamul și țara noastră, încă cu aproape un secol înainte de aceasta, am avut fericirea de a se cere de către fruntașii neamului trezirea țărănilor părăsiți de soartă și oșidat de împrejurări, cu aproape o sută de ani înainte de aceasta, o pleiadă de tineri luminați, cu unțel scop de viață: de a alina cu balsamul mângăierii durțile cumpfite ale neamului românesc, a arătat că unicul mijloc de a ne asigura traiul, este lumina răspândită prin cartea de la școală.

Această pleiadă de tineri reînălțați din străinătate — la vetrele părintești, au răpăgat: dragoste, iubire și însuflețire, pentru tot ce e românesc. În șirul acestora fost-a și marele și neuitatul fiu al neamului Constantin Rossetti, care în patru cuvinte a format crezul științei noastre ca neam, zicând: „Luminează-te și vei fi!”.

Înainte de aceasta cu aproape o sută de ani, ni-s'a spus că, condiția existenței noastre ca indivizi și popor este lumina, învățătura, cartea. Ștînd aceasta, văzînd și judecînd nepăsarea la țară față de cartea, i-ți vine a crede, că glasul marelui Rossetti a fost: „glas strigător în pustie” pentru noi și, că pe omistul pare a fi gresit la loc și timp zicînd numai: „urechi au și nu vor auzi” și nu că: noi Români, urechi avem și nu auzim. Azi, în veacul în care când nu un popor, ci lumea toată trăiește și moare pentru cartea, bietul Român neim și neștiind cop'ul se mîngăie că: „n'o să fie din noi nici popă, nici dascăl!”.

În chipul acesta cartea cea mai mare a copiilor lor devin oameni slăbănogi, căci în lipsă de carte „nu este Duh în gura lor”, iar copilului ce nu-si știe, ori nu-si poate deschide gura, nici chiar mamă-sa nu-i înțelege durerea. O altă parte, mai neînsemnată, dintre ai noștri, umblînd puțin la școală și ștînd ceva carte, în închipuirea lor voes a fi mai mult, decât conducătorii lor. Și dacă cineva în deplină cunoștință de cauză, ori în lăză firei lucrurilor, cutează a le sta în față, ori nu-și îi face atenție, că în fruntea afacerilor și, că la toate isprăvile au să asculte de omul — căputas — trecut prin școli, nu numai că se supără foc, ci protestează în fel și chip — în baza democrației — sub cuvînt că toți suntem una.

De aici urmează desfășurări certe, neînțelegeri, frecări și desbinări între frați, așa, că urde sunt doi-trei, ori mai mulți Români adunați, acolo sunt și ele în mijlocul lor.

DEMETRIU MICU, inv. dir.

Ș T I R I.

CALENDARUL SĂPTĂMĂNEI.

Decembrie 31 zile.

Ziua	Calendar		Numele sfinților și sărbătorilor	Însemnări
	n.	v.		
Luni	4	21	(†) Intr. în b's.	Mersul vremii: moale, ceață, ploate.
Marti	5	22	Ap. Filimon	
Merc.	6	23	C. Amfilochiu	Soarele: răsare la 8 ore 28 min. apune la 5 și 09 min.
Joi	7	24	P. Clement	
Vin.	8	25	Ecaterina	Lună: 8 Dec. (28 Nov.) lună plină.
Sâmb	9	26	C. Alipie	
Dum.	10	27	M. Iac. Persul	

Dum. Ev. d. Luca, gl. 2, vers. 5.

La Cluj a avut loc o sângeroasă ciocnire între studenții creștini și evrei. A fost nimicită tipografia (masinele de tipar) și întreaga instalație a Gazetei evreiești „Uj Kelet”.

În Timișoara a fost descoperită o întinsă organizație de falsificatori de acte militare, 5 persoane au fost arestate.

Sârbii colonizează Banatul cu familii sârbești din vechea Serbie. Comuna Petrovasilo a fost denumită Dragomirovat.

În Grecia s'a format guvern militar sub președinția Colonelului Gonatas.

D. Subprefect dr. E. Beleş a fost imputernicit cu conducerea afacerilor județene până la întoarcerea dela București a dlui Georgescu delegat de prefect.

Cu începerea de Mercuri trenul accelerat No 15 București-Budapesta-Viena circulă numai până la Curtici.

Soldatii turci-kemalisti au oprit două corăbii, în largul mării, cu fugiți greci și armeni, pe cari le-au aprins. Cei scăpați au fost jefuiți.

Curtea cu jurați din Lemberg (Polonia) a osândit la 6 ani muncă silnică pe un anume Fodor care atentase la viața șefului Statului.

Societatea de lectură „Ioan Popasu” a studenților în teologie gr. ort. rom. din Caransebeș s'a constituit în modul următor: Președinte Andreu Ghidiu, protopresbiter; vicepreședinte Ioan Medelean, c. III.; secretar: Aur. Lazăr, c. III. vicesecretar: Teodor Cioban, c. I., controlor: Miron Petric, c. III.; cassier: Ioan Coantă, c. II.; bibliotecar: Zeno Murtean, c. II.; vicebibliotecar: Ioan Bucovan, c. I.; membrii în comisia literară: Valeriu Suru, Coriolan Rosca, c. III.; Silviu Secoșan, George Bălean, c. II.; Petru Albean, Iulian Onciu c. I. Membrii ordinari ai societății sunt 45 la număr.

AVIZ! Societatea Anonimă de Asigurări generale din București „AGRICOLA” reluând Reprezentanta sa Generală din Arad în regia proprie și-a estins terenul său de activitate și asupra județului Hunedoara și câștigînd totodată între alții și pe binecunoscutul specialist în bronsă Dr. Rudolf Reményi ca conducător al acesteia, care împreună cu ajutorul vechilor și distinșilor funcționari ai Reprezentantei, promite a înzestra mult afacerile Societății prin organizarea accelerată în toate comunele ale acestor două județe marginase. Societatea Agricola cultivă afacerile de asigurare în toate ramurile cunoscute deja, avînd tarifele cele mai moderne și concurențiale pentru concurență. Biroul Reprezentantei Generale: Strada Moise Nicoară Nr. 1. Agenții principale: Arad. Firma Rubinstein, speditor: Deva: Dr. Nicolae Mesko avocat; Lupeni Petroșeni: Maier Fried, comerciant.

TRADUCERI în limbi străine se execută la binecunoscutul Birou UNIVERSAL, din Strada Moise Nicoară 1, în mod discret, prompt și perfectie garantată.

Josef Jäger, croitorie model pentru doamne, str. Grătinu nr. 2. (Weitzer J.) Palatul Mjorilor, Arad.

Ochire'n politica lumii.

Cerul Răsăritului începe a se însenina

Din ce în ce mai mult starea lucrurilor devine mai împede în Răsărit. Marjele puteri și puterile balcanice sunt hotărâte să nu aia vrea reaprinderea războiului și nici să dea prilej dezvoltării unui nou sămbure de turburări în Balcani.

Când Turcii s'au convins la sfatul dela Lausanne că nu pot specula neînțelegerile dintre Englezi și Francezi în Răsărit, cererile lor au scăzut. Jugoslavia și Bulgaria au primit ieșire la Mare.

Noul guvern german format sub președinția lui Cuno a primit vot de încredere din partea Parlamentului.

D. Daeschner, ministrul Franței la București, a fost rechemat în țară.

Parlamentul italian a votat încredere dlui Mussolini, investindu-l cu puteri dictatoriale până la 31 Decembrie 1923 pentru reorganizarea dărilor și administrației publice.

Din cauza unor serioase turburări ce se asteaptă în Ungaria, guvernul maghiar a retras rani eroase țipe dela granița jugoslavă.

Se știe, că d. Poincaré, primul ministru francez, pleacă dela conducerea Statului.

În Grecia se pare că va izbucni o nouă revoluție republicană. Guvernul a și abzi. Se știe că va urma un guvern militar.

A murit Sonnino, fost ministru de externe al Italiei în vremea marelui războiu, unul din fauritorii învingerei italiene.

Cei nou în politica țării?

Marti dimineața cluburile liberale întrunite în Dealul Mitropoliei din București au ascultat vorbirea de deschidere ce a fost supusă spre iscălire de către d. Ionel Brătianu. În această vorbire „Parlamentul” e declarat „Constituantă”, care va vota noua Constituție a țării.

Dintre partidele din opoziție țărăniștii au hotărât să reentre însă la aducerea în desbatere a Constituției se vor retrage.

Averescanii, naționaliștii și takisti deveniți naționaliști nu vor reentra.

D. Iorga nu s'a limpezit ținuta, dar de supărare, ar fi în stare să rămână în Parlamentul liberal, chiar și la desbaterea Constituției.

Comitetul executiv al Partidului național s'a întrunit la Cluj, unde d. Maniu a făcut o expunere a tratatelor cu fostul partid takist și a contopirii la care s'a ajuns.

Sâmbătă și Duminică, delegații Germanilor din întreaga țară s'au întrunit într'un congres. S'a stărnit asupra nevoei de țiere la olaltă a tuturor Națiilor din țară și a cinstirii de către guvernul liberal a drepturilor lor naționale, culturale și economice.

Într'o mare întrunire ținută la Cluj fruntașii alor două fracțiuni politice ungurești au hotărât unirea Ungurilor într'un singur partid politic. La această grupare s'au alăturat și Jidanii.

Ardeal și Banat au avut o lungă desfășurare cu d. general Văitoianu, ministru de interne, în orașul Arad, asupra alegerilor comunale dela noi, al căror mandat expiră în Decembrie viitor.

Numerosi cetățeni din Cehoslovacia, refugiați în orașele noastre dela graniță, folosindu-se de valuta lor ureată cumpără averi mari în orașe. E dureros, că slujbașii le dau mâna de ajutor a costur nouj acaparatori de averi românești.

Delegații români în America plecați acolo cu scopul să ia înțelegere cu guvernul american cu privire la plățirea datoriei noastre acolo, neputând făgădui din partea României un termen de plată, se vor întoarce în țară.

Scrisoare deschisă dlui I. Brătianu.

Am publicat la vremea sa invinuirea grea pe care primul ministru liberal d. Ionel I. C. Brătianu a adus-o la Cluj inbitului nostru fruntaș dlui dr. N. Lupu, fost ministru, că d-sa (d. Brătianu) are dovezi despre legăturile pe care fruntașul țărănișt le-ar fi avut și le are cu bolșevicii ruși.

D. dr. N. Lupu, aflând din gazetele de-acasă despre această grea invinuire ce-i se aduce atât dsale cât și, firește, întregului Paraid țărănesc, a trimis din New-York — cu data dela 3 Nov. 1922, gazetei „Aurora” din București următoarea scrisoare deschisă către d. I. C. Brătianu.

„Din gazetele cari-mi ajung aici, aflur că într'o adunare publică la Cluj ați declarat, cu toată greutatea stărei dvoastră în țară și cu toată greutatea persoanei dvoastră, că aveți la mână documentele doveditoare ale legăturilor mele intere-sate cu bolșevicii ruși, legături ce sunt o înaltă trădare a intereselor țării: că un duel aspuru s'a încins în gazete în jurul acestei grele invinuirii și că ați fost provocat de toată lumea, pe drept revoltată, să scuturați la iveală documentele, că până acum ați păstrat cea mai păcătoasă, dar pentru dvoastră cea mai înțeleaptă tăcere.

De aici, de departe, neavând la mine toate datele și neavând nici vorbirea d-voastră, nu știu ce să cred. După cât v-am cunoscut altădată, nu vă scot în stare de o astfel de mișelie. În trecut, cu prilejul altei lipse a mele din țară, unii ticăloși, tot din partidul dvoastră,

m-au vătămat în onoare. Mi-ai luat însă apărarea, spre onoarea dvoastră, și nu v-ați înșelat.

Dvoastră știți bine că oricari ar fi principile (erezul meu) politice și oricât de contrar vă sunt eu, nu s'a schimbat nimic în firea caracterului (cinstei) meu și în dragostea vie pe care o port în sufletul țării mele. O știți bine. Ați avui dovezi de aceasta la Paris chiar după ce politicește am luptat din toate puterile mele împotriva dvoastră și a partidului, ce conduceți. Atunci, ce este? Se poate oare să se fi stâns din dvoastră și cea mai mică urmă din acea cinstire sufletească trebuincioasă și celui din urmă om?

Dar de dezvoltarea dvoastră sufletească nu-mi bat capul. Mă interesează însă cinstea mea personală și politică pe care am păstrat-o nepătată (neamănită), nepângărită, atât pentru numele meu, singura-mi avere, pentru prietenii mei personali și politici, și mai ales pentru partidul al cărui membru sunt — cât și pentru milioanele de locuitori ai României, cari dela acest partid și dela fruntașii lui asteaptă mântuire.

Ascunzându-vă vătămare nu o pot suferi, nu o pot răbi.

Vă provoc decii, să adunați toate dovezile ce declarați că le aveți; și să vă pregătiți de apărare. Eu nu vă cer decât două lucruri: ori să dovedeți — ceea ce nu veți putea, căci totul e o șireată născocire — ori să retrageți în public și în scris invinuirea. Dacă veți refuza a o face, veți trage toate urările pustăreii dvoastră.

Dr. N. Lupu.

No. g. 5926/2—1922.

Publicație de licitație.

Pe baza decizului Judecătorei de ocol Arad No. de mai sus cuprinse în favoarea lui Öthalmi Elő takarékpenztár contra lui Vally George pentru suma de 800 Lei capital și accesorii. Interese 6% dela 20 Octomvrie 1917. Spese staverite de prezent în 486 Lei Mobilele pretuite în 7800 Lei se vor vinde la licitație publică în Arad str. Eminescu No 37 în ziua de 2 Decembrie 1922 d. m. la orele 2.

Arad, la 12 Noemvrie 1922.

G. CIUPULIGĂ, exec. jud. regeșc.

Anunțuri
pentru gazeta GLASUL SATELOR se primesc la
„AGENȚIA ARGUS”
Strada Eminescu Nr. 1.

? Cine nu cunoaște **?**

izvorul de estinătate din Arad

să cerceteze magazinul de modă a lui

STRASSEB

viz-a-viz de bis lutherană din Arad.

Cornul vânătorului (Vadászkürt)

Vechiul Restaurant, Str. Românului,

s'a redeschis modern renovat. Cele mai alese bauturi. Bucătărie de primul rang în fiecare seară dela ora 8 concertează orchestra de primul rang. Prețuri moderate. Rosgă sprijinul On. public.

Pentru comerțanții din provincie!

Ioan Köö

primul magazin de manufactură, vinde stofe, mățasuri și textil cu prețurile cele mai avantajoase.

B.I. Reg Ferdinand No 16 (Baza Beni-tel).

Hotelul și Restaurantul Podgoria.

din calea Radnei No. 3 are camerele cele mai curate și cu prețuri avantajoase. Restaurantul are bucătărie de primul rang, bauturi naturale. Prețuri ieftine. Serviciu punctual.

MAGAZIN DE HAINE PENTRU BARBAȚI, BĂEȚI ȘI COPII

Haine de școală, paltoane pentru băeți și haine pentru bărbați, raglanuri paltoane de iarnă, cojoace, bluze de piele, pelerine în mare asortiment. — Stofe de lână indigenă și streină. — Secție separată pentru croitorie.

Szántó și Komlós, Piața Avram Iancu Edificiul Teatrului orașului

În săptămâna trecută prefectii județelor din